

«Bellido és una espècie de Francesc d'Assís de la fisiologia [...] prestant-se pacient als desigs dels altres, renunciant moltes vegades al lluïment d'una investigació original, muntant instal·lacions que potser altres aprofitaran». Així qualificava August Pi i Sunyer qui va ser durant més de trenta anys el seu més íntim col·laborador. Alguns potser ho podrien considerar un demèrit, però la tasca de Jesús M. Bellido al costat d'August Pi i Sunyer a la Facultat de Medicina de Barcelona, a la Societat de Biologia o a l'Institut de Fisiologia, discreta però eficaç, va ser un dels puntals de la que va ser coneguda com a Escola Biològica Catalana el primer terç del segle xx.

Jesús Maria Bellido i Golferichs (1880-1952) va néixer a Barcelona el 22 de desembre del 1880. Mort el seu pare quan tenia vuit anys, va anar a viure amb la mare i els germans a casa de l'avi matern, el metge Macari Golferichs i Coma, un dels professionals amb més prestigi de la ciutat (president del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona del 1898 al 1903).

August Pi i Sunyer i ell varen ser inseparables des de la infantesa (tots dos varen fer els estudis primaris i secundaris al Colegio Peninsular del carrer Ample de Barcelona), per bé que la tímidesa i un cert quequeig en la parla relegaren sempre a un segon pla Bellido, el qual va ser, tanmateix, coautor o, sovint, autor principal de molts treballs compartits. Varen acabar la llicenciatura en Medicina amb un any de diferència (el 1900 va ser Pi i Sunyer qui va acabar Medicina i el 1901 Bellido), i tots dos varen preparar el doctorat al Laboratori Municipal de Barcelona, sota la tutela de Ramon Turró.

A diferència del seu amic August, Bellido mai no va voler obrir consulta, malgrat tenir el domicili a la que havia estat consulta del seu avi Golferichs. Les seves vocacions eren la recerca i, a desgrat del quequeig que patia, també

l'ensenyament. Tanmateix, tots dos guanyaren oposicions a sengles càtedres de Fisiologia: Pi i Sunyer, la de Sevilla, el 1904, i la de Barcelona, el 1915; Bellido, la de Saragossa, el 1914, i la de Granada, el 1918, de la qual va demanar l'excedència el 1920 per integrar-se en el projecte que havia madurat al llarg dels anys amb August Pi i Sunyer: l'Institut de Fisiologia.

En efecte, la memòria que va ser el punt de partida de l'Institut de Fisiologia (que és tant com dir de tota la recerca biomèdica a Catalunya) la signaven Pi i Sunyer i Bellido i la van presentar al president de la Mancomunitat de Catalunya, Enric Prat de la Riba, l'1 de gener del 1917. Hi defensaven la necessitat de la intervenció de les institucions en el suport de la recerca en general i, en particular, en biologia. La mort prematura de Prat de la Riba l'1 d'agost d'aquell mateix any i les limitacions pressupostàries de la Mancomunitat a partir del 1918 aturaren primer i retallaren després l'ambiciós projecte de Pi i Sunyer i Bellido, que va quedar limitat a un Seminari-Laboratori de Fisiologia annex a la càtedra de Fisiologia de la Facultat de Medicina que regentava Pi i Sunyer, i que va ser creat el 1920.

Com a fisiòleg Bellido excel·lí sobretot en l'estudi del paper de les secrecions internes en la regulació de diferents processos fisiològics. Va ser pioner en l'estudi de l'electrocardiografia i la seva aplicació en el diagnòstic d'afeccions cardiovasculars i en el coneixement de l'efecte de diferents fàrmacs sobre les funcions cardíaques. Estudià també la sensibilitat del sistema respiratori en les variacions de la composició de l'aire i són particularment remarcables els seus estudis sobre la innervació renal.

A més d'investigador brillant Bellido va ser un home compromès amb la política i la cultura catalanes i amb la seva fe catòlica. El 1927, en plena dictadura del general Primo de Rivera, va tenir un particular ressò la seva conferència sobre la recerca científica a Catalunya pronunciada a la Biblioteca Nacional de Madrid. El desembre del 1938, ja a les acaballes de la Guerra Civil, acceptà el nomenament de comissari de cultes del govern republicà amb l'esperança de restablir la normalitat del culte

catòlic al territori encara controlat pel govern legítim, una acceptació que el conduí a un exili del qual ja no va poder (ni voler) tornar. Va morir a Tolosa de Llenguadoc el 19 de juliol del 1952.

Bibliografia

- AZNAR LÓPEZ, J. (2005). «Historia de la farmacología española. Jesús Mª Bellido Golferichs». *Actualidad en Farmacología y Terapéutica*, 3(3): 207-211.
- BAÑOS, J. E. (19--). «Jesús Maria Bellido i Golferichs. La reacció de Muller-Bellido-Bürger». *Quaderns de la Fundació Dr. Antoni Esteve*, 22: 7-12.
- CAMARASA, J. M. (2007). «Turró i les primeres passes de l'«escola biològica catalana». A: TERRICABRAS, J. M. (COORD.). *Ramon Turró, científic i pensador*: 63-114. Girona: Documenta Universitària.
- CERVERA, L. (1953). «Jesús M. Bellido i Golferichs (1880-1952)». *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans*: 1953. Publicat a cura de Ramon Aramon i Serra: 124-126.
- GLICK, T. F. (1995). «August Pi i Sunyer (Barcelona, 1879 - Mèxic 1965). La fisiologia experimental». A CAMARASA, J. M.; ROCA, A. *Ciència i tècnica als Països Catalans: una aproximació biogràfica als darrers 150 anys*. Barcelona: Fundació Catalana per a la Recerca: 1055-1085.
- SALLENT DEL COLOMBO, E. (2008). «Ciència catalana a Madrid: el discurs de Jesús M. Bellido Golferichs a la Biblioteca Nacional (1927)». *Actes d'Història de la Ciència i de la Tècnica*, 1(1): 401-409.